

MUSEUM VE SKUTČI.

Spisovatelé -
redáči ohl. Skutečského.

F. Konečný

1927

Spisovatelé — rodáci okresu Skutečského.

Stručné poznámky B. V. Konečného.

Poněvadž na výstavě hospodářské **čestné místo** vyhrazeno literárním pracem našich krajanů, není zajisté od místa provoditi expozici tuto životopisnými udaji.

Abecedním pořádkem uvádím jen spisovatelé tohoto století, žijící i mrtvé.

Heyduk Adolf, narodil se 6. června 1835 na Rychmburce. Vystudovav techniku v Praze, věnoval se učitelství a jest nyní professorem na vyšší realce v Pisku.

Počítá se do trojlístku nejslavnějších našich básníků, k Vrchlickému a Čechovi. Činným jest v básnictví lyrickém i epickém; **pravým mistrem však jest v lyrice**, která jasně prozrazuje jeho upřímné vlastenectví a zlaté srdce. R. 1859 vydal první sbírku básní a od té doby rok co rok obohacuje pravými skvosty naši literaturu. Místo vyhrazené nedovoluje nám o všech jeho knihách jen zmínku učiniti, jmenujeme tudíž aspoň nejdůležitější: »Cymbál a husle« (1876) — »Dědův odkaz« (1879 a po čtvrté 1886) — »Dřevorubec« (1882) — »V zátiší« (1883) — »Oldřich a Božena« (1883 a po druhé 1886) — »Za volnost a víru« (1883) — »Zaváté listy« (1886) — »Na vlnách« (1886) — »Běla« (1886).

Heyduk Bedřich, bratr předešlého, narodil se r. 1832 v Rychmburce. Zemřel jako ruský státní rada ve Vladivostoku na Amuru

MĚSTSKÉ MUZEUM
539 73 Skuteč

№ 1224

r. 1891. Napsal několik spisů hospodářských, z nichž jmenuji: »Hospodářské účty«, »Hnojiště«, ostatní spisy jeho jsou zcela rozebrány.

Heyduk František, bratr předešlého, narodil se 3. prosince 1823 na Rychmburce. Chodil do školy ve Skutči, na gymnasium v Litomyšli. Stal se úředníkem státním, působivším jeho byl Rychmburk, Mělník, Nymburk, Benešov a konečně Mladá Vožice, kdež jako okresní komisař zemřel 1885. Byl upřímným přítelem Skutečského Leopolda M. Svobody, jehož rodopisné zápisky rád čítal, a jehož příkladu v spisování následoval. Napsal mnoho článků místopisných o městech, v nichž působil a uveřejnil je v Pražských Novinách, Archaeologických Památkách, Táboru a. j. Napsal monografii Soběslavi a Milčína a topograficko-historický slovník hejtmanství Tábořského.

Hlinecký Antonín narodil se 28. listopadu 1858 ve Skutči. Po studii v Praze, Pardubicích a v Kutné Hoře, stal se r. 1880 učitelem na škole Skutečské; později podrobil se zkoušce z odboru přírodovědeckého a historicko-gramatického. Četné práce místopisné a cestopisné uveřejnil v bývalém »Čes. Východě« a »Ohlase chrudim.« Těžiště jeho činnosti leží hlavně v řečnictví, a jako řečník získal si pěkné jméno; přednášívál v »Budči Skutečské,« v »Komenském,« v »Řemeslnické besedě« a při různých slavnostech. Řada přednášek uveřejněna byla ve zvláštní knížce, jiné

uveřejněny v Pernštýně a jinde. Napsal také mnoho proslovů a příležitostných básní.

Hromádka František narodil se v Leštince r. 1831, studoval na gymnasiích v Moravské Třebové a v Litomyšli, pak na universitě v Praze. Po skončených studiích stal se nejprve supl. učitelem na gymnasiu v Přerově v Uhrách, pak působil na gymnasiích v Ml. Boleslavi, v Klatovech a v Táboře, kdež byl 22 let. Na to jmenován professorem v osmé hodnostní třídě na gymnasiu Malostranském, kde dosud působí. Jest vynikajícím spisovatelem v oboru fyziky a matematiky, přes 20 let přispíval do »Časopisu pro pěstování matematiky a fyziky,« psal do »Světotozora,« Ottova »Nauč. slovníku,« do časopisu »Škola a život,« »Český mechanik« a jiné. Znamenitější jeho spisy jsou: »Síla elektrická v lidské službě,« »Obrazy ze silozpytu«*), »Základové meteorologie a klimatologie,« »Obsluha parních kotlů,« »Úlohy z algebry« (spolu s A. Strnadem), »Základové matematického a hvězdářského zeměpisu«.

Jan Hrouzek, řezbář ve Skutči, bývalý žák průmyslové školy chrudimské, (ku zpracování dřeva), narodil se roku 1860, zemřel dne 1. března 1893. — Povaha šlechetná a též i nešťastná. Sepsal pokud známo, divadelní hry: »Růže lužanská,« »Včelaři,« a »Zlatá modla.« První je v »div. ochotníku,« poslední

*) Spis tento přeložen byl do jazyka německého, ruského, vlášského, španělského, francouzského a švédského.

dvě jsou dosud v rukopisech, a bylo by žádoucí, aby se literární práce Hrouzkovy do tisku dostaly. Mimo těchto her napsal Hrouzek více drobných prací veršem; nejznamenitější z nich jsou »Junácké písně,« do nichž uložil veškeré své tehdejší citění.

Zemřel úbytěmi po mnohém strádání uměleckém; ochotnické divadlo Skutečské ztratilo jím člena obětavého a národ český naději plného, upřímného syna. J. Sahula.

Jadrná Marie, rodem Přibyslavská, narodila se ve Skutči.*) Napsala mimo mnoha povídek uveřejněných v různých časopisech divadla: »**Dvě sestry**,« obraz ze života ve 3 jedn. s dohrou »**Prosba dítěte**,« v 1 jedn. dále »**Šíp Amorův**,« veselohra ve 4 jedn. a j. Povídka »**Dítě**,« uveřejněna v Rybičkově Almanachu, jeví velmi pěkné nadání, škoda jen, že paní Jadrná odřekla se vši literární činnosti, omlouvajíc se povoláním. — O skutečské divadlo v letech 1875—1885 získala si; zásluhy nemalé.

Jehlička Petr narodil se 1850 ve Skutči po návštěvě školy Skutečské chodil v Praze na akademické gymnasium, pak na universitu, kde r. 1876 za doktora lékařství byl povýšen. Praxi svou konal v Rychmburce, 14 měsíců v Bosně a od r. 1883 jest městským fysikem v Táboře, kdež jest zároveň soudním lékařem a primařem všeobecné nemocnice tamnější.

*) Nemám po ruce životopisných dat, nemohu tudíž podati bližších zpráv.

Literární činnost jeho počíná od studentských let, kdy psal básně nešťastné, plné rezervanosti, jak sám mi vesele psal, »rozečvané,« které nikterak jeho jaré povaze, plné humoru, neodpovídaly; přičiněním V. Hála a J. R. Vilímka uveden byl na jinou dráhu, stal se z něho výborný humorista a přispíval velmi pilně po dlouhou řadu let znamenitými kusy do »Humoristických listů,« »Palečka« a j.

Melichar Jan narodil se roku 1810 ve Skutči; mimo v rodišti navštěvoval školu ve Svitavách, Litomyšli a v Praze universitu, 14. března r. 1840 byl za doktora lékařství povýšen. Praxi provozoval v Chrudimi, ve Skutči, ve Slaném a Křižanově, kdež je posud. Nejlepším přítelem jest spisovatele Rybičky, jsa s ním v příbuzenství. Melichar jsa nyní nejstarším spisovatelem českým, jest muž povahy ryzí, srdce dobrého, mysle bystré; jest to vlastenec upřímný, nad míru obětavý. Mimo řadu článků lékařských napsal veliké množství pojednání filosofických, kosmologických, dějepisných a j., z nichž posud jen málo bylo uveřejněno. Vydáváje své knihy svým nákladem bez všeliké reklamy, nedošel náležitého rozšíření. Z vydaných knih nejrozsáhlejší jest: »K dějinám vzdělanosti« (o dvou dílech) a »K dějinám našeho probuzení« (o 3 dílech).*)

Rybička Antonín narodil se ve Skutči 30. října 1812. Studoval v Morav. Třebové, v Litomyšli a v Praze práva. Jako úředník

*) Širší životopis Melicharův uveřejnil jsem v »Chrudimských listech« v červnu 1893.

působil v Chrudimi, v Ledči, r. 1846 dostal se do Vídně, kdež posud žije a kdež dosáhl hodnost rady vrchního soudu zemského, a roku 1886 po 47leté službě k žádosti své dán byl na odpočinek, obdržev zároveň řád železné koruny III. třídy, r. 1890 jmenován byl řádným údem České Akademie věd a umění. **Literární činnost jeho jest velmi rozsáhlá a mnohostranná**, odnáší se hlavně k historii literární, kulturní a politické; vůbec o písemnictví české Rybička získal si zásluh neobyčejných. Z desíti samostatných spisů je nejznamenitější dílo »Přední křisitelé národa českého« jímž posud nejkrásněji vyličeeno naše vzkříšení národní.*)

Soukal Josef narodil se v Podměstí u Proseče dne 1. listopadu roku 1852. Ústav učitelský navštěvoval v Praze a od r. 1874 působí na Moravě; nyní jest řídícím učitelem v Borači ve školním okresu Brněnském. Jest pilným spisovatelem pro mládež a redaktorem »První morav. obrázkové knihovny pro čes. mládež.« Novější spisy jeho jsou: »Ve klidu i víru« (historické obrázky), »Obrázky ze skutečnosti«, »Z kroniky předkův«, (historické obrázky), »Dovtip se!« (sbírka hádanek), »Čiň dobře!« (povídky a básně), »Kytice jarní« a jiné.

Jan V. Svoboda (J. V. z Finberků) narodil se ve Skutči dne 6. června r. 1869.

*) Více o Rybičkově napsal jsem v Almanachu na jeho počest vydaném r. 1892 a v článku »Vzpomínky na slavnost Rybičkovu a Tomáškovu ve Skutči« (Chrud. listy, č. 17. r. 1892).

Studoval v Chrudimi a v Králově Hradci. Roku 1890 stal se učitelem a působil posud v Krásném, v Chrasti a v Hlinsku. Spisováním zabývá se od mladých let studentských; nejprve do »Studentských listů« a »Chrudimských novin« psal různé články a povídky. Všímaje si kulturní historie, nápodobil šťastně Dra. Wintra v několika povídkách, které uveřejněny byly v »Zlaté Praze«, »Vlasti« a »Našem domově«. Povídky tyto uspořádal v knížku, vydal je v Havránkově knihovně pod názvem »Staré děje.« Nyní studuje národopisné poměry našeho kraje, výsledkem čehož jest několik článků a povídek; větší práce jeho povahopisný román »Různé povahy,« jehož dějištěm jest naše ves Skutyčko, vychází ve »Vlasti«

Svoboda Leopold Marie (z Fernova) narodil se ve Skutči dne 25. března r. 1823, absolvoval studia gymnasiální v Litomyšli, filosofická a právnická v Praze a věnoval se potom politické kariéře; r. 1859 stal se tajemníkem místodržitelským v Opavě. R. 1868 jmenován vládním radou a r. 1873 s predikátem »pán z Fernova« do šlechtického stavu povýšen. (Svoboda si přál predikát z Věrnova). Zemřel 11. dubna r. 1881 v Opavě. Zabýval se se zvláštní zálibou studiemi a pracemi genealogickými a heraldickými, většinu prací svých uveřejnil v Riegrově Slovníku naučném a j.

Svoboda Vilibald Hugo narodil se ve Skutči dne 11. června 1816, studoval gymnasium v Litomyšli. Oddav se stavu úřednickému

působil ve Skutči, Rychmburce, v Hlinsku, v Mnichově Hradiště a konečně v Chrudimi, kdež 27. prosince 1875 zemřel. Jevil hned od mládí neobyčejnou zálibu ku knihám, sám jako mladík skládal historické příběhy, k nimž ilustrace kreslil bratr jeho Alois a Josef Melichar.*) Později pilně zabýval se místopisem; řada článků uveřejněna byla v »Poslu z východ. Čech,« v »Památkách archaeolog.« a v »Pražských novinách,« sebral material k dějinám svého rodiště, hodlaje sepsati obsírnou »Historii města Skutče.« Napsal první část místopisní, která se nám zachovala.**)

Štěpánek Josef narodil se ve Skutči 7. června 1842, studoval na gymnasiu v Litomyšli, pak filosofii v Praze. Po vykonaných studiích r. 1868 stal se vychovatelem v rodině knížete JUDra. Rud. Thurna Taxisa, r. 1875 povolán byl na realku v Litomyšli, kdež po zrušení realky na gymnasiu působil do r. 1893, nyní je při čes. realce v Karlíně. Jeho činnost většinou týká se historie rodiště jeho a města Litomyšle. Vedle článků v »Chrudimských novinách« uveřejnil ve výročních zprávách středních škol Litomyšlských: »Knihotiskárna litomyšlská do r. 1863.« — »Gradual litomyšlský.« — »Archiv města Litomyšle.« Psal také do »Světozora,« »Časopisu čes. Musea« a j. Nyní o prázdninách vyšel slavnostní spis: »Dějiny c. k. vyššího gymnasia v Litomyšli.«

*) Několik zajímavých těch knížek mám, budou na národopisné výstavě naší.

**) Laskavostí p. odb. uč. Ed. Svobody a zásluhou p. podpluk. Zástěry mám opis této části.

Štěpánek Karel narodil se ve Skutči dne 4. ledna 1863, studoval v Litomyšli a filosofii v Praze; zanechav dráhy professorské, oddal se jen literatuře a vyučování ruského jazyka. Nyní jest také členem redakce Ottova Naučného slovníka, do něhož přispívá přčetnými články. Dříve byl pilným přispívatelem do »Humoristických listů« a »Palečka,« kdež pod různými pseudonymy uveřejňoval znamenité epigramy, granáty a j. Pobýváje delší čas v Rusku, zdokonalil se v znalosti ruštiny a poznal dobře život a poměry ruské; množství článků o Rusku uveřejnil v »Národních listech,« ve »Vyšehradu« a j. Četnými překlady uveřejněnými v různých časopisech i samostatných knihách seznamuje naše obecnstvo s ruskou literaturou.

Zástěra Karel narodil se 31. prosince 1839 ve Skutči. Studoval v Poličce a v Brně realku a techniku. Roku 1860 odveden byl k ženijnímu pluku, kdež zůstal, stav se r. 1888 majorem a ženijním ředitelem v Pětikostelích. R. 1892 stal se podplukovníkem a 1. února 1894 dán na odpočinek. Zdržuje se stále mimo vlast v Italii, v Bosně a v Uhrách, uchoval si vřelý cit vlastenecký a lásku k domovině. Nyní bydlí ve svém rodišti, kde pro svou sympatickou povahu těší se všeobecné přízni. Co se týče literární činnosti, byl stálým spolupracovníkem vojensk. časopisu »Žižka« a »Vojenských listů« a přispívatelem do Ottova Nauč. slovníku. O Skutči napsal několik zajímavých článků do »Chrud. novin,« do Rybičkova »Almanachu« a j.